

SADRŽAJ

RIJEČ REDAKTORA	III
UVOD	15
— Značaj rimskog prava	15
Uzroci "pravničke genijalnosti" Rimljana	17
Dvostruki karakter rimskog prava	20
Da li je "rimsko pravo" zaista rimsko	23
Izvori saznanja	24
ČETIRI PERIODA RIMSKE HISTORIJE	27
Rim na sedam brežuljaka	29
Sredozemlje	29
Jedan pogled na Apeninski poluotok	32
Legenda	33
Vojna demokratija	34
— Patriciji i plebejci	35
— Reforma Servija Tulija	37
— Pravo u doba "kraljeva"	38
Republika	40
Promjene u privredi i društvu	40
Opći pogled	40
Osvajanja	41
— <i>Res publica</i>	42
Privreda	47
Borba oko zemlje	48
Društvo	49
Pravo	51
— <i>Ius civile, ius honorarium, ius gentium</i>	51
— Zakon 12 tablica	52
Zakoni	55

– Pretorsko pravo	55
– <i>Ius honorarium</i>	56
– <i>Ius gentium</i>	58
Novine	58
Principat	60
– Principat: napredak ili kriza	60
Društvo	62
Agonija republike i nastanak principata	62
Uzroci	63
– Dijarhija	64
– <i>Pax romana</i> (procvat gradova i privrede)	65
Širenje rimskog jezika i kulture	67
Promjene u društvu	67
Pravo	70
– Klasično rimsko pravo	70
Zakoni i senatske odluke	71
<i>Edictum perpetuum</i>	72
<i>Constitutiones principum</i>	72
– Pravna nauka	73
Dominat	79
Kriza robovlasničkog sistema	79
Opći pregled	79
Simptomi krize	80
Uzroci	81
– Dioklecijanова reforma	83
Feudalizacija	85
Kršćanstvo	87
Karakter države	90
– Pad Rimskog Carstva	91
Pravo	93
– Postklasično pravo	93
<i>Ius</i> i <i>leges</i> – nova uloga učenih pravника	95
– Zbornici prije Justinijana	96
– Justinijanова kodifikacija	98
Justinijan	98
Tribonijan	99
<i>Corpus iuris civilis</i>	99
– RECEPCIJA RIMSKOG PRAVA	105
Opći pogled	105
Rimsko pravo na istoku	106
Bizantija	106
Bizantijski zbornici rimskog prava	107

Rimsko pravo u zapadnoj Evropi	108
Jedan pogled na Zapadnu Evropu: "Dugo putovanje u noć"	108
Barbarski zbornici rimskog prava	109
Glosatori	110
Prvi univerziteti	112
Postglosatori	112
Škola "elegantne jurisprudence"	113
Prodor rimskog prava u praksu	114
Škola prirodnog prava	117
Historijskoppravna škola	118
Pandektisti	120
Novije tendencije	120
RIMSKA TEORIJA PRAVA	123
Antiteorijski stav	123
Pravo i pravda	124
Dioba prava	125
Sistem triparticije	126
STATUSNO PRAVO	129
Pojam i značaj	129
<i>Persona</i>	129
— Pravna sposobnost	130
Pojam	130
<i>Status libertatis</i>	131
Ropstvo i sloboda	131
Patrijarhalno ropstvo	132
Pravni položaj	132
Stvarni položaj	133
Oblici borbe	134
Izvori ropstva	135
Oslobađanje iz ropstva (<i>manumissio</i>)	136
Ublažavanje položaja robova	137
Između ropstva i slobode	138
<i>Status civitatis</i>	139
<i>Cives</i> , Latini, peregrini	139
<i>Cives Romani</i>	139
Latini	140
Peregrini	141
<i>Status familiae</i>	141
<i>Sui i alieni iuris</i>	141
<i>Actiones adiecticiae qualitates</i>	141
Mogućnost sticanja imovine	142
Deliktna odgovornost	143

<i>Capitis deminutio</i>	144
Trajanje subjektiviteta	145
Pravna lica	145
Poslovna sposobnost	146
Pojam	146
<i>Tutela</i>	147
Tutorstvo nad maloljetnicima	147
Tutorstvo nad ženama (<i>tutela mulierum</i>)	148
Starateljstvo (<i>cura</i>)	148
PORODIČNO PRAVO	151
Rimsko porodično pravo	151
Porodica	152
Razvoj porodice	152
Vrste srodstva	153
<i>Consortium</i>	154
Agnatska familija	155
<i>Patria potestas</i>	156
Kognatska porodica	159
Brak	160
Pojam braka	160
Brak sa manusom	161
Brak bez manusa	164
Položaj žene	166
U pravu	166
U životu	166
Razlozi	168
SUDSKI POSTUPAK	169
Vrste sudskog postupka	169
Građanski sudski postupak	170
Neke odlike rimskog parničnog postupka	170
Pojam i značaj tužbe	170
Podjela tužbi	172
Ostala procesualna sredstva	173
Osnovni pojmovi i načela postupka (neke pravne izreke)	174
Tri ili dva načina suđenja	175
Rješavanje spora mimo suda	176
Legisakcioni postupak	176
Opće odlike	176
Vrste	177
Kako je izgledalo suđenje	178

Dvije zagonetke starog postupka	181
– Formularni postupak	182
Razlozi za uvođenje	182
Staro i novo u postupku	183
Formula	184
Tok postupka i izvršenje presude	185
Ocjena	186
– Ekstraordinarni (kognicioni) postupak	187
Nastanak i naziv	187
Karakteristike	188
Suđenje i izvršenje presude	188
Krivični postupak	190
Zločin i kazna	190
Suđenje	192
STVARNO PRAVO	195
Opći pogled	195
“Građansko pravo” i “stvarno pravo”	195
Razlika između stvarnopravnog i obligacionog odnosa	195
Šta spada u stvarno pravo	198
Stvari	198
Pojam stvari	198
Podjele stvari	200
Tjelesne i bestjelesne (<i>corporalia – incorporalia</i>)	200
Stvari u prometu i van prometa (<i>res in commercio</i> – <i>res extra commercium</i>)	200
<i>Res Mancipi – res nec Mancipi</i>	201
Zamjenljive i nezamjenljive stvari (<i>genera-species</i>)	202
Potrošne i nepotrošne stvari	202
Pokretne i nepokretne stvari (<i>mobilia-immobilia</i>)	203
Djeljive i nedjeljive stvari	203
Prosta i složena stvar	204
Glavna stvar i pripadak	204
Svojina – opći pogled	204
Pojam i značaj	204
Terminologija	205
Četiri faze u razvoju svojine	205
Privatna svojina	209
Vrste svojine	209
Kviritska svojina	210
Susvojina	213
Tužbe za zaštitu svojine	214

<i>Rei vindicatio</i>	214
<i>Actio negatoria</i>	215
Pribavljanje svojine	216
Pojam i klasifikacija	216
Pribavljanje od države	217
Originarni načini	218
Održaj (<i>usucapio</i>)	218
<i>Occupatio</i>	221
Priraštaj (<i>accessio</i>)	221
Prerada (<i>specificatio</i>)	222
Presuda (<i>adiudicatio</i>)	223
Plodovi	223
Derivativni načini	224
<i>Mancipatio</i>	224
<i>In iure cessio</i>	225
<i>Traditio</i>	225
Pretorska svojina	227
Pojam	227
Zaštita	227
Posjed	228
Pojam	228
Zaštita	230
<i>Iura in re aliena</i>	232
Pojam stvarnog prava na tuđim stvarima	232
Založna prava	233
Pojam, razvoj i vrste	233
Fiducija	234
Pignus	235
Hipoteka	236
Službenosti	237
Šta je, a šta nije službenost	237
Razvoj	238
Opća načela službenosti	239
Podjela službenosti	240
Zemljišne službenosti (<i>servitutes praediorum</i>)	240
Lične službenosti (<i>servitutes personarum</i>)	242
Sticanje, prestanak i zaštita	243
Ostala stvarna prava	245
Opći pogled	245
<i>Superficies</i>	245
<i>Ius in argo vectigali</i>	245
Emfiteuza	246

Krivica i šteta	282
Vrste odgovornosti	282
Krivica, uračunljivost i vinost	283
Razvoj i stepeni krivice	283
Slučaj i viša sila	285
Šteta	285
Bona fides i formalizam u razvoju obligacionog prava	286
Opći pogled	286
<i>Bona fides</i>	288
O tzv. formalizmu rimskog prava	289
OBLIGACIONO PRAVO – Posebni dio	291
Izvori obligacija	291
Kontrakti	293
Pojam ugovora	293
Zaključenje ugovora	294
Zabluda	295
Rok i uslov	296
Klasifikacija kontrakata	297
Neksum	298
Verbalni kontakti	299
Opći pogled	299
Stipulacija	299
Ostali vrebalni ugovori	301
Pisani ugovori (literarni kontrakti)	302
Pojam i značaj	302
Ekspensilacija	302
Ostali pisani ugovori	303
Realni kontrakti	304
Pojam i vrste	304
Zajam (<i>mutui datio, mutuum</i>)	304
Posluga (<i>commodatum</i>)	308
Ostava (<i>depositum</i>)	309
<i>Fiducia</i> i <i>pignus</i>	311
Konsensualni kontrakti	311
Opći pogled	311
Kupoprodaja (<i>emptio-vendito</i>)	311
<i>Locatio-conductio</i> (zakup ili najam)	315
<i>Societas</i> (ortakluk)	318
<i>Mandatum</i> (ugovor o zastupništvu)	320
Bezimeni kontrakti	321
<i>Pacta</i>	323
Dodatni neformalni sporazumi (<i>pacta adiecta</i>)	324

Pretorski paktovi (<i>pacta praetoria</i>)	324
<i>Pacta legitima</i> (zakonski paktovi)	326
Kvazikontrakti	327
Pojam	327
<i>Conditiones sine causa</i>	328
<i>Negotiorum gestio</i>	330
Ostali slučajevi	331
Delikti	332
Pojam i vrste delikata	332
Neke osobenosti deliktних obligacija	333
Delikti <i>ius civile</i> -a	333
<i>Iniuria</i>	333
Krada (<i>furtum</i>)	334
<i>Damnum iniuria datum</i>	336
<i>Rapina</i>	337
Pretorski delikti	338
Opći pogled	338
<i>Metus</i> (prinuda)	338
<i>Dolus malus</i> (prevara)	339
<i>Fraus creditorum</i> (izigravanje poverilaca)	339
Kvazidelikti	341
Docnja (<i>Mora</i>)	342
Dužnička docnja (<i>mora debitoris</i>)	342
Poverilačka docnja (<i>mora creditoris</i>)	343
Gašenje obligacija	344
Opći pogled	344
Gašenje voljom stranaka	345
<i>Solutio</i>	345
<i>Novatio</i> (prenov)	346
<i>Litis contestatio</i>	347
Oproštaj duga (<i>pactum de non petendo</i>)	348
Gašenje bez volje stranaka	348
Smrt	348
<i>Capitis deminutio</i>	348
<i>Confusio</i>	349
Neskrivljena propast stvari	349
<i>Compensatio</i> (prebijanje)	350
Hronološki pregled najvažnijih događaja rimske političke, kulturne i pravne historije	353
Izreke	358